

Mürk tudengite mälus

■ Jälle üks heietus meelemürkide mõjust noorte inimeste teadvusele, arvab enamik lehelugejaid. Tegelikult on see aga meenutus ühe Tartu ülikooli kauaaegse meteoroloogia-õppejõu elust.

Möödunud reedel tähistati ülikoolis dotsent Herman Mürki sajandat sünniaastapäeva.

Õpetajaanne geenides

Et tegemist oli ülipopulaarse, isegi legendaarse õpetajaga, oli kokku tulnud tema õpilasi igast Eesti nurgast, isegi kaugemalt. Piduliku seminaris avas klimatoloogist poliitik Andres Tarand, kes teatavasti rohkem resideerub Brüsselis.

Äsja kirjutati Maalehes Tsirguliinast pärit tuntud inimestest, üks neist oligi Herman Mürk. Ta sündis sealkandis (mõnedel andmetel kas Sangaste vallas, Tsirguliinas või koguni Valgas!) 21. augustil 1908. Tema eluloos esineb muidki "hämaraid" seiku: nii ei tohtinud ta näidata, et on politseiniku poeg, sestap on mitmel korral ankeedis kirja pandud "vanemad juhutöölised või maatöölised".

Mürk lõpetas Valga gümnaasiumi ning Tartu ülikooli matemaatikuna *cum laude*. Seejärel õppis aasta daktiilis-metoodilises seminaris, kust sai lihvi õpetajakutseks. Tema väimees, bioloogist professor Ain Heinaru väidab aga, et Herman Mürkil oli õpetajaanne juba geneetiliselt sisse



Herman Mürk.

kodeeritud – ta oli sündinud õpetajaks.

Tartu ülikooliga oli ta töösuhetes 1944–1987, seega peaaegu surmani (1988). Õpetas geograafe, geofüüsikuid, isegi arste, kellele luges üldfüüsika loenguid. Loengumaht oli tal üli suur – mõnel aastal üle 1000 tunni.

Milles peitus Herman Mürki tohutu menu tudengite seas, oli ta ju mit-

ERAKOGU

mel aastal valitud geograafide kõige populaarsemaks õppejõuks?

Dotsent polnud sugugi väliselt nii meeldejääv kui mõni teine tollane legendaarne ülikooli tegelane – Ariste, Hone, Vahtre või Ernits. Pigem oli ta silmatorkamatu: lüheldane, kühnus, halli mantli ja kaabuga. Värvikaks muutus ta aga auditooriumi ette astudes – silmi ilmus kelmikas pilk, jutt jooksis, valemid ilmusid kriidi alt kui nõiaväl. Ja jäid meelde, mis on kõige imelikum!

Perspektiivitunnet pole!

Jah, sellisel viisil oli ta küll värvikas, samas puudus tal perspektiivitunne. See tuli välja ühel sõjajärgsel aastal, kui hakati ülikooli teadussuundi kavandama.

Nimelt tuli Tartusse üks tähtis tegelane Moskvast, kellele Mürk esitas oma visiooni (mitte moodsas keeles nägemuse ehk ilmutuse, viirastuse) meteoroloogia õpetuse tulevikust Eestis. See nägi ette paari auditooriumi, moodsa õppeväljaku ning vahendite muretsemise.

Kõrge ülemus kommenteeris kuuldu umbes nii: "Sm Mjurk, teil pole haaret (*razmahha*)! Te ei tea veel nõu-

kogude korra eeliseid! Varsti saate kahekordse õppehoone, meteoroloogilise lennuki, raadiosondid ja veel palju muud!"

Seda kõike jutustas dotsent üliõpilastele Burdenko ehk Veski tänaval asunud endise naistevangla tillukeses ruumis igivanal sohval istudes.

Mürgilikust kõnepruugist

Tudengite ette astudes oli dotsent Mürki esimene lause harilikult: "Tere, õpetatud mehed!" Kommentaariks kuulsin kunagi hiljem, et "mehed" (poisid) on õpetatud, tavaliselt aga mitte õppinud, "naised" on ka õppinud.

Kas tudengid olid ka õppinud, selgus muidugi "protsessimistel", nagu õppejõud eksameid ja arvestusi kutsumis. Üliõpilane saadeti vastamist ette valmistama tavaliselt teise tuppa või kapi taha, et ta saaks segamatult mõelda ("Võta oma portfelli kaasa – ka mina vaatan sinna, kui mida-gi meelde ei tule!").

Mida sa aga õpitust aru saanud olid, selgus varsti pika "protsessimise" käigus.